

КОНТРОЛЬ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

CONTROL IN THE FIELD OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHT IMPLEMENTATION: CONCEPT AND TYPES

**Капітаненко Н.П., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами
Інженерного навчально-наукового інституту
Запорізький національний університет**

В статті проаналізовано поняття та види контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності. Визначено, що завдяки контролю забезпечується реалізація прав і свобод громадян в усіх напрямках суспільного розвитку, в тому числі й у сфері інтелектуальної власності.

Встановлено сутність контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності, яка полягає у встановленні відповідності діяльності суб'єктів права інтелектуальної власності та інших учасників правовідносин у вказаній галузі передбаченим приписам шляхом перевірки органами державної влади, відповідно до визначених повноважень, та громадськістю.

Аргументована мета контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності: встановлення об'єктивної інформації про діяльність, що провадиться суб'єктом господарювання у сфері інтелектуальної власності; застосування заходів для припинення незаконного розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в Інтернеті та незаконного обігу товарів, вироблених з порушенням прав інтелектуальної власності, зокрема вилучення з обігу контрафактних примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, вироблених чи імпортованих з порушенням вимог законодавства, а також обладнання і сировини для вироблення лазерних систем зчитування і матриць; попередження правопорушень у сфері інтелектуальної власності суб'єктом господарювання шляхом перевірки наявності договорів, укладених відповідно до вимог чинного законодавства, на виробництво продуктів – результатів інтелектуальної діяльності, документів складського та бухгалтерського обліку щодо відповідного виду діяльності; встановлення причин вчинення правопорушення суб'єктом господарювання у сфері інтелектуальної власності; видання обов'язкових для виконання приписів щодо усунення порушень законодавства суб'єктами господарювання у сфері інтелектуальної власності; застосування до правопорушників у сфері інтелектуальної власності спеціальних заходів, передбачених законодавством.

Проаналізовано види контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності залежно від належності контролюючого суб'єкта до державних або громадських структур, від характеру організаційних зв'язків контролюючого та підконтрольного суб'єктів, від черговості проведення заходу контролю, від методів та об'єктів контролю.

Ключові слова: контроль, інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, контролюючий суб'єкт, об'єкт контролю, реалізація права

The article analyzes the concept and types of control in the field of intellectual property right implementation. It is determined that due to the control the realization of the civil rights and freedoms in all directions of social development, including the field of intellectual property, is ensured.

The article specifies the essence of control in the field of intellectual property right implementation, which is to establish accordance of the activities of intellectual property right holders and other participants of legal relations in this field with the prescribed requirements by inspection by public authorities, in obedience to determined powers, and the public.

The article argues the purpose of control in the field of intellectual property right implementation: the establishment of objective information about the activities carried out by the business entity in the field of intellectual property; application of measures to stop illegal placement of objects of copyright and (or) related rights on the Internet and illegal circulation of goods produced in violation of intellectual property rights, in particular withdrawal from circulation of counterfeit copies of audiovisual works, phonograms, videograms, computer programs, databases produced or imported in violation of the law, as well as equipment and raw materials for the production of laser reading systems and templates; prevention of violations of law in the field of intellectual property by the business entity by checking the availability of contracts concluded in accordance with the requirements of applicable law for the manufacture of products which are the results of intellectual activity, warehousing and accounting documents for the relevant activity type; determination the reasons for the violation of law by a business entity in the field of intellectual property; publishing of mandatory instructions to eliminate violations of law by business entities in the field of intellectual property; application to offenders in the field of intellectual property of special measures provided by law.

The article analyzes the types of control in the field of intellectual property right implementation depending on the affiliation of the controlling entity to state or public structures, on the nature of organizational relations of the controlling and controlled entities, on the sequence of control measures implementation, on the methods and objects of control.

Key words: control, intellectual property, intellectual property right, controlling entity, object of control, implementation of right.

Актуальність теми дослідження. Розбудова незалежної, суверенної, демократичної та правової української держави в умовах ринкової економіки потребує творчого переосмислення підходів до державного регулювання в багатьох сферах суспільного життя. Особливої уваги потребують ті напрямки суспільного розвитку, зокрема сфера інтелектуальної власності, активне становлення яких розпочалося в ринкових умовах на початку 90-х рр. ХХ ст. За таких обставин необхідна чітка, узгоджена взаємодія органів державної влади, місцевого самоврядування та громадськості для здійснення контролю з метою забезпечення ефективного функціонування нових видів діяльності. Стрімкий розвиток ринкової економіки, її інноваційний характер передбачають розвиток гнучкої і надійної системи контролю, яка покликана забезпечити злагожену

роботу контролюючих органів, підвищення результативності діяльності об'єкту контролю та пошук оптимальних взаємовідносин між учасниками процесу контролю з урахуванням динаміки зміни економічних, політичних і соціальних умов в суспільстві.

Без постійного та ефективного контролю, правомірної виваженої системи організації перевірок рішення органів державної влади можуть виявитися виконаними неналежним чином. Саме тому для реалізації будь-якого управлінського рішення, забезпечення законності та дисципліни важливим є наявність результативного контролю. Належного контролю потребують і відносини у сфері реалізації права інтелектуальної власності задля забезпечення гарантії свободи на інтелектуальну діяльність та права на її результати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Контроль як соціальне явище існував з часу виникнення держави, забезпечуючи законність та дисципліну функціонування державного механізму. Змінюючись за змістом та формами, контроль як об'єкт наукового дослідження стимулює аналізувати його правову сутність. Ця проблема знаходить своє відображення в творчих надбаннях українських правників – фахівців з адміністративного права. Основні засади контролю у державному управлінні розглянуті в працях таких науковців, як: В. Авер'янов, О. Андрійко, В. Беляєв, Ю. Битяк, С. Братель, В. Гарашук, І.Голосніченко, Н. Даньшина, Т. Коломоець, Є. Кочерін, О. Маштакова, С. Ністратов, О. Ноздрачов, В.Опришко, І. Пахомов, О. Петришин, В. Писаренко, В.Сіренко, В.Шаповал, В. Шестак та ін.

Значний внесок у дослідження сфери права інтелектуальної власності зробили такі правники, як: Г. Андрощук, Ю. Бошицький, О. Бутнік-Сіверський, Е. Гаврилов, В. Дозорцев, В. Дроб'язко, Р. Еннан, В. Жаров, А. Кодинець, Л. Комзюк, Н. Мироненко, Л. Новоселова, О. Орлюк, О. Підопригора, О. Світличний, О. Святоцький, О. Харитонова, Р. Шинька, О. Штефан та інші. Окремі питання проблематики контролю у сфері права інтелектуальної власності тією чи іншою мірою досліджували у своїх роботах Є. Булат, Г. Довгань, О. Головкова, В. Дмитришин, О.Кадетова, О. Кашинцева, О. Коротун, О. Михальський, М. Паладій, А. Хрідочкін. Але системне дослідження проблем контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності відсутнє. В окремих роботах вони висвітлювалися лише фрагментарно.

Метою статті є встановлення сутності контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності, визначення його мети та видів на основі аналізу нормативно-правових актів, наукових праць та правозастосовної практики.

Результати дослідження. Управління будь-якою сферою суспільного життя передбачає наявність певних заходів задля контролю за ефективністю функціонування організаційно-управлінських відносин. У процесі розвитку і вдосконалення суспільних відносин швидко розвивається і структура контролю, оновлюється його механізм. Контроль відіграє важливу роль в реалізації стратегічних та тактичних (оперативних) перетворень в українському суспільстві, зокрема у сфері реалізації права інтелектуальної власності.

Словник іноземних слів визначає контроль (франц. – «contrôle») як перевірку або спостереження з метою перевірки чи як заключну функцію управління. Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає контроль як: 1) перевірку відповідності контрольованого об'єкта встановленим вимогам; 2) перевірку, облік діяльності кого-, чого-небудь, нагляд за кимсь, чимось [1, с. 569]. Звертаючись до етимології слова, В. Гарашук зауважує, що терміни «дизнання», «обстеження», «обшук», «огляд», «перевірка», «пошук», «ревізія», «розшук», «розвідка», «експертиза» споріднює загальна мета (встановлення будь-яких фактів), вони містять елементи контролю і контроль є узагальнюючим терміном щодо різних форм його виявлення. Однак повна тотожність між вказаними поняттями відсутня, бо виконуються ці дії різними органами для досягнення різних конкретних цілей, порядок їх проведення регламентується різними нормативними актами. Правник не погоджується з поширеною точкою зору в літературі про те, що контроль – кульмінаційний пункт управлінського циклу, і наполягає на позиції про присутність функції контролю на будь-якій стадії організації державного управління. В процесі подальшого доктринального підходу стосовно контролю та нагляду в управлінні, науковець резюмує, що мета контролю полягає «у виявленні результатів впливу суб'єктів на об'єкт, допущених відхилень від прийнятих вимог, діючих принципів організації і регулювання, причин цих відхилень, а також визна-

чення шляхів подолання наявних перешкод для ефективного функціонування всієї системи» [2, с. 178; 3, с. 203].

Ю. Битяк, В. Богущкий, В. Зуй зазначають, що контроль є основним із способів забезпечення законності та дисципліни у державному управлінні разом з наглядом та зверненнями громадян. «Без організації та здійснення контролю неможлива робота державного апарату. Контроль також, – зазначають науковці, – є одним із дисциплінуючих чинників поведінки громадян» [4, с. 254].

Н.Нижник, О. Полінець визначають контроль, передусім, в державному управлінні, як сукупність дій, які контролюючі суб'єкти здійснюють стосовно підконтрольних об'єктів для досягнення цілей контролю з метою запобігання стагнації та руйнування системи державного управління під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників [5, с. 57; 6, с. 14]. В. Краснов відносить контроль до засобів і способів забезпечення законності, серед яких також правові гарантії, нагляд, примус, оскарження, заохочення, відповідальність [7, с. 125].

На думку Т. Коломоець, контроль є одним із управлінських методів і являє собою «активне втручання суб'єкта управління в діяльність підконтрольного суб'єкта. ... сутність контролю як соціального явища полягає в передачі відповідності діяльності учасників суспільних відносин встановленим у суспільстві приписам, у межах яких вони мають діяти» [8, с. 108]. С. Стеценко акцентує увагу на тому, що у разі здійснення контролю, як організаційно-правового засобу забезпечення законності й дисципліни, існує правова можливість втручання контролюючого суб'єкта в оперативно-господарську та виробничу діяльність об'єкта контролю з метою усунення недоліків [9, с. 195-196].

У наукових джерелах поняття «контроль» розглядається у вузькому та широкому аспекті. В широкому сенсі контроль розглядається як діяльність усіх органів державної влади, місцевого самоврядування та громадських організацій з метою забезпечення стабільності суспільства, дотримання соціального порядку, тобто соціальний контроль. У звуженому аспекті – це діяльність органів контролю, наділених відповідними повноваженнями контролювати, шляхом використання певних форм, методів та процедур, передбачених законодавством [10, с. 238]. Переважна більшість науковців надає перевагу розгляду контролю в широкому сенсі.

Отже, наукова література містить різноманітні підходи правників стосовно сутності та призначення контролю. С.Вітвіцький, здійснивши аналіз наукових поглядів щодо сутності і змісту контролю та суміжних категорій, всі авторські розробки у сфері вивчення контролю розділяє на чотири групи: 1) роботи щодо вивчення контролю як соціального інституту; 2) дослідження щодо ретроспективи та функціонування контрольних органів, їх впливу на підконтрольні об'єкти; 3) наукові роботи, в яких зазначено про превентивну спрямованість контролю; 4) дослідження, в яких контроль визначається як багатогранне поняття, одним з аспектів якого є його визначення з позицій забезпечення дисципліни і законності [11, с. 49-50]. Автор підтримує погляд на контроль як на комплексне, багатогранне явище, яке варто розглядати як спосіб забезпечення законності, як принцип, функцію та вид діяльності.

Узагальнення різноманітних підходів науковців до поняття «контроль», надає можливість визначити характерні ознаки вказаного явища: основна мета контролю – забезпечення законності та дисципліни в управлінні; здійснення контролю як органами всіх гілок влади (законодавчої, виконавчої, судової), так і громадськістю; формами реалізації контролю є перевірка, витребування звітів, пояснень тощо; систематичність та безперервність (особливо відомчий контроль); безперешкодне відвідування контролюючим органом об'єкта, який підлягає контролю; право втручання контролюючого органу

в оперативну діяльність підконтрольного об'єкта; надання в процесі та за результатами контролю обов'язкових до виконання приписів; право застосовувати заходи адміністративного примусу до правопорушників.

Контроль варто відрізнити від близького до нього нагляду. Хоча інститут контролю і нагляду в адміністративному праві є одним із найбільш досліджуваним, однак дискусії науковців щодо змісту цих понять продовжуються. Так, О. Андрійко розглядає нагляд «похідним від контролю... нагляд слід розглядати як окремий вид контролю, певну його форму» [12, с. 10]. Д. Бахрах розглядає окремо контроль, в процесі якого перевіряються законність і доцільність діяльності, і нагляд, який обмежується тільки перевіркою законності [13, с. 358]. На думку О. Музичука, будь-яка особа, орган влади чи громадська організація може здійснювати нагляд у широкому його розумінні як спостереження (перевірку), однак контрольні повноваження мають лише деякі з них [14, с. 48].

Фактично, правники позиціонують три основні точки зору з цього питання: 1) контроль і нагляд є самостійними різноплановими поняттями; 2) нагляд є складником контролю, який поглиблює зміст та ефективність застосування останнього; 3) варто поєднати ці близькі поняття в процесі здійснення контрольно-наглядової діяльності. Однак різноманітність підходів та точок зору не сприяє виробленню загальної концепції. Існує нагальна потреба трансформації наукових теорій у площину чинного законодавства.

Аналіз наукових напрацювань та нормативно-правових актів приводить до висновку, що поряд із спільними рисами, які мають зазначені явища, основні відмінності контролю і нагляду полягають в тому, що наглядовим органам не надається право втручання в оперативну діяльність підконтрольного об'єкта та право притягувати винних осіб до відповідальності в разі вчинення правопорушення шляхом застосування передбачених законодавством стягнень. Це основні відмінності між контролем та наглядом, а у всьому іншому їх поєднують спільні риси, визнають науковці [3, с. 205; 4, с. 255; 8, с. 108; 11, с. 51-53]. На наш погляд, контроль і нагляд є самостійними методами управління, однак контроль є більш дієвим та ефективним в управлінні в порівнянні з наглядом. Необхідне законодавче визначення понять, що сприятиме максимальній узгодженості поглядів як теоретиків, так і практиків.

Розглядаючи контроль у сфері реалізації права інтелектуальної власності, важливо знати, що завдяки використанню сукупності певних засобів, передбачених нормативно-правовими актами, зокрема, контролю, забезпечується реалізація прав і свобод громадян в усіх напрямках суспільного розвитку, в тому числі й у сфері інтелектуальної власності.

Метою контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності є: встановлення об'єктивної інформації про діяльність, що провадиться суб'єктом господарювання у сфері інтелектуальної власності; застосування заходів для припинення незаконного розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в Інтернеті та незаконного обігу товарів, вироблених з порушенням прав інтелектуальної власності, зокрема вилучення з обігу контрафактних примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, вироблених чи імпортованих з порушенням вимог законодавства, а також обладнання і сировини для вироблення лазерних систем зчитування і матриць; попередження правопорушень у сфері інтелектуальної власності суб'єктом господарювання шляхом перевірки наявності договорів, укладених відповідно до вимог чинного законодавства, на виробництво продуктів – результатів інтелектуальної діяльності, документів складського та бухгалтерського обліку щодо відповідного виду діяльності; встановлення причин вчинення правопорушення суб'єктом господарювання у сфері інтелектуальної власності; видання

обов'язкових для виконання приписів щодо усунення порушень законодавства суб'єктами господарювання у сфері інтелектуальної власності; застосування до правопорушників у сфері інтелектуальної власності спеціальних заходів, передбачених законодавством. Відтак, контроль має гармонізувати відносини між суб'єктами у сфері інтелектуальної власності. Цілі, мета, принципи і їх практична реалізація формують механізм контролю, який включає, зокрема об'єкти, суб'єкти, технології та засоби контролю. У цьому механізмі виділяють види і форми контролю.

Науковці надають різноманітні класифікації контролю залежно від критерію. Класифікація, загалом, як поділ предметів певної сукупності за спільними ознаками з утворенням системи класів цієї сукупності, сприяє більш глибокому та детальному дослідженню певного суспільного явища, зокрема контролю. Контроль можна класифікувати: за органами, які його здійснюють; за сферою діяльності, яка підлягає контролю; за формами його проведення [4, с. 255]; за рівнем контролю; за ставленням контролюючого суб'єкта до підконтрольного об'єкта; за суб'єктом [15, с. 40-47]; залежно від часу і сфери здійснення [16, с. 240]; за характером організаційних зв'язків контролюючого та підконтрольного суб'єктів; за належністю суб'єкта до державних або громадських структур; за стадією управлінської діяльності [17, с. 241]; за ступенем значущості; за способом реалізації контрольних повноважень; за кількісним складом суб'єктів; за належністю контрольних повноважень; за відношенням до контрольної діяльності її суб'єкта; за природою простору; за сферами здійснення [18, с. 15] тощо.

Розглянемо види контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності за певними критеріями. Залежно від належності контролюючого суб'єкта до державних або громадських структур виділяють державний та громадський контроль. Державний контроль у сфері реалізації права інтелектуальної власності полягає в оцінюванні органами державної влади, зокрема Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Національним органом інтелектуальної власності, Міністерством внутрішніх справ України, Антимонополий комітет України, Службою безпеки України, Національною поліцією, Державною податковою службою, правомірності діяльності суб'єктів права інтелектуальної власності – творця (творці) об'єкта права інтелектуальної власності та інших осіб, які набули майнові права на нього в порядку правонаступництва. Контроль у сфері інтелектуальної власності здійснюють і громадські організації: Всеукраїнська асоціація інтелектуальної власності, Всеукраїнська асоціація патентних повірених України, Товариство винахідників і раціоналізаторів, Українська група Міжнародної асоціації з охорони промислової власності та ін. Питання державного та громадського контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності розглянуто автором в окремих дослідженнях.

Залежно від характеру організаційних зв'язків контролюючого та підконтрольного суб'єктів виділяють внутрішній та зовнішній контроль. Сенс внутрішнього контролю міститься в тому, що перевірка відповідності діяльності суб'єктів у сфері реалізації права інтелектуальної власності вимогам чинного законодавства здійснюється уповноваженими контролюючими органами в порядку встановленої організаційної ієрархії (підпорядкованості). Так, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності; Національний орган інтелектуальної власності України (НОІВ) як юридична особа публічного права, що належить до сфери управління вказаного міністерства, виконує окремі публічні функції (владні повноваження) з реалізації державної політики (видача охоронних документів (патентів,

свідомості) на об'єкти права інтелектуальної власності [19]. Державні інспектори з питань інтелектуальної власності, як посадові особи Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, здійснюють державний контроль за дотриманням суб'єктами господарювання вимог законодавства у сфері інтелектуальної власності у процесі використання об'єктів права інтелектуальної власності [20]. Зовнішній контроль здійснюють суб'єкти, щодо яких відсутня безпосередня організаційна підпорядкованість, але вони, відповідно до повноважень, наділені контрольною функцією стосовно різних напрямків суспільного життя, наразі й у сфері реалізації права інтелектуальної власності: парламент – Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади та інші центральні органи виконавчої влади, відповідно до функцій; Президент України як гарант додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина; суд. Громадський контроль також є проявом зовнішнього контролю.

За черговістю проведення заходу державного контролю щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері реалізації права інтелектуальної власності контроль може бути плановий та позаплановий. Залежно від критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері інтелектуальної власності – високий, середній чи незначний, визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. План проведення планових перевірок затверджується вказаним міністерством, а процедура позапланових перевірок, крім загальних нормативно-правових актів, регулюється Постановою Кабінету Міністрів України від 17 травня 2002 р. № 674 [20].

За методами (формами) контроль у сфері реалізації права інтелектуальної власності здійснюється шляхом проведення перевірок діяльності суб'єктів господарю-

вання. Однак, поряд з контролем передбачено використання і нагляду шляхом огляду речей в установленому законом порядку (п. 10 Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності).

За об'єктом контролю залежно від типу суб'єкта господарювання визначають контроль суб'єкта мікро-, малого, середнього або великого підприємництва (ст. 55 ГК України) [21].

Висновки. Таким чином, контроль є соціальним явищем, основне призначення якого полягає у забезпеченні законності та дисципліни у суспільстві чи у певному його сегменті шляхом перевірки контролюючими органами виконання підконтрольними об'єктами нормативних встановлених положень. Завдяки контролю здійснюється реалізація принципу зворотного зв'язку в управлінні суспільними процесами, зокрема у сфері реалізації права інтелектуальної власності. Динамічні зміни у галузі інтелектуальної власності сприяють подальшому розвитку контролю, вдосконаленню механізму його функціонування.

Сутність контролю у сфері реалізації права інтелектуальної власності полягає у встановленні відповідності діяльності суб'єктів права інтелектуальної власності та інших учасників правовідносин у вказаній галузі передбаченим шляхом перевірки органами державної влади, відповідно до визначених повноважень, та громадськістю.

Контроль у сфері реалізації права інтелектуальної власності уявляється можливим класифікувати за різними критеріями. Застосування різноманітних ознак для виділення видів контролю дозволяє більш досконало проаналізувати явище контролю, встановити певні закономірності розвитку та напрями вдосконалення для створення ефективного механізму контролю у досліджуваній галузі. Налагоджена система контролю є важливим чинником поступального розвитку суспільних відносин у сфері реалізації права інтелектуальної власності в контексті сучасного євроінтеграційного розвитку України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII. 1728 с.
2. Гаращук В. М. Доктрина контролю та нагляду у сфері організаційно-управлінських відносин. Х. : Пра-во, 2013. С. 175-192.
3. Гаращук В. М. Доктрина контролю та нагляду в управлінні. Правова доктрина – основа формування правової системи держави: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю НАПРН України та обговоренню п'ятитом. моногр. «Правова доктрина України», Харків, 20–21 листоп. 2013 р. / Нац. акад. прав. наук України. Харків, 2013. С. 201–207.
4. Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт.кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Х.: Право, 2010. 624 с.
5. Нижник Н. Р. Україна – державне управління, шляхи реформування. Н. Р. Нижник. К. : УАДУ, 1997. 72 с.
6. Полінець О. П. Контроль в державному управлінні України: теоретико-організаційні питання : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К., 2003. 20 с.
7. Краснов В. В. Концептуальні засади нагляду в державному управлінні. *Актуальні проблеми держави і права: зб. наук пр. ОНЮА*. 2007. Вип. 35. С. 124–128.
8. Коломоєць Т. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
9. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навч. посібник. К. : Атіка, 2007. 624 с.
10. Демократичні засади державного управління та адміністративне право: монографія / [Кол. авт.: Шемшученко Ю. С., Авер'янов В. Б., Андрійко О. Ф., Кресіна І. О., Нагребельний В. П. та ін.]; за заг. ред. д. ю. н. В. Б. Авер'янова. К.: Юридична думка, 2010. 496 с.
11. Вітвіцький С. С. Контроль як гарантія законності діяльності публічної адміністрації: монограф. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2015. 368 с.
12. Андрійко О. Ф. Державний контроль: нові погляди на його сутність і призначення // Державний контроль у сфері виконавчої влади: наукова доповідь / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К.: Юрнаукацентр, 2000. С. 10-13.
13. Бахрах Д. Н. Административное право России: учеб. для вузов. 6-е изд., перераб. и доп. М. : Эксмо, 2011. 622 с.
14. Музичук О. М. Поняття та особливості контролю і державного управління. *Наше право*. 2011. № 2, ч. 1. С. 46-51.
15. Косінов С. Види контролю в демократичній державі. *Вісник Національної академії правових наук України* № 3 (82) 2015. С. 40-47.
16. Афанасьев В. Г. Научное управление обществом. Общество: системность, познание и управление. М.: Политиздат, 1981. 389 с.
17. Адміністративне право України. Загальна частина : курс лекцій / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, О. В. Горбач та ін. / за ред. В. В. Коваленка. 2011. 395 с.
18. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / В. С. Шестак. Х., 2002. 18 с.
19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності: Закон України від 16 червня 2020 року №703-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20#Text>.
20. Про затвердження Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2002 р. №674. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-2002-%D0%BF#Text>
21. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №18, 19–20, 21–22. Ст. 14.